

Duurzaamste docent zit vol ideeën

IRA VON HARRAS MAAKT KORTE METTEN MET GEITENWOLLENSOKKENIMAGO

Zelf is Ira von Harras verbaasd dat ze is uitgeroepen tot 'Duurzaamste mbo-docent van 2010'. Maar wie haar spreekt, merkt dat zij een gedreven ambassadeur is voor duurzaamheid. Ze zit vol ideeën, waarmee ze niet alleen haar studenten inspireert, maar ook haar collega's en het management van ROC Zeeland. Met haar frisse uitstraling maakt ze ook korte metten met het geitenwollesokkenimago van duurzaamheid.

DOOR LUCY BEKER

Niet zo verwonderlijk dat de prijs voor 'Duurzaamste mbo-docent' naar Ira von Harras is gegaan. De 35-jarige docent Leren Loopbaan Burgerschap (LLB) kreeg de onderscheiding uitgereikt tijdens het symposium van de kenniskring Duurzaam MBO, in juni in Amsterdam.

Naast Von Harras van ROC Zeeland waren nog twee docenten genomineerd: Hans de Jong van het roc Landstede in Zwolle en Ruud Spierings van het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch. De jury, die bestond uit oud-minister Jacqueline Cramer van VROM, voorzitter van de MBO Raad Jan van Zijl en voorzitter van de AOC Raad Medy van der Laan, koos voor Von Harras omdat ze 'onder de indruk was van de creatieve projecten waarmee zij studenten, collega's en schoolleiding inspireert tot duurzaamheid'. Ook heeft Von Harras actief meegedacht bij de bouw van een nieuwe onderwijslocatie van ROC Zeeland. Dit gebouw is inmiddels opgeleverd. Het staat prominent bij de entree van Middelburg en Von Harras geeft er graag een rondleiding.

"We hebben hier echt zoveel mogelijk aan duurzaamheid en energiebesparing gedaan", zegt ze. "Maar soms loop je tegen grenzen op vanwege technische of brandveiligheidseisen. Toch kan er vaak meer dan we denken, het is vooral een kwestie van durven. Met alle aandacht voor duurzaamheid is dit een geweldig gebouw om in te werken en studeren."

Zonnepanelen

Een rondgang door het gebouw leert dat het vaak gaat om details. Gerecycled materiaal, speciaal isolerend glas in de enorme glaswanden, verlichting die automatisch aansaat als iemand een ruimte betreedt en uit gaat als er niemand is. Een systeem van warmtecirculatie voor de verwarming van het gebouw. Zonnepanelen die dagelijks een deel van de

benodigde energie opwekken. Planten op het dak voor de isolatie. Spaarlampen. Tapijttegels in plaats van kamerbrede vloerbedekking, zodat er in geval van vlekken slechts een enkele tegel vervangen hoeft te worden.

Ook in het gebruik wordt zoveel mogelijk bij het principe van duurzaamheid aangesloten. De repro-afdeling is ingericht door een bedrijf dat werkt volgens het cradle-to-cradle-principe. Het restaurant van de afdeling Horeca serveert alleen duurzame producten. En voor de leerlingen is er een kantine waarin niet wordt gefrituurd. "Er worden wel snacks verkocht, maar die komen dan uit de oven. Ook dat vind ik passen bij duurzaam leven", zegt Von Harras.

Ze wijst op de energiemeter die beneden bij de receptie hangt. Die geeft continu aan hoeveel energie de 156 zonnepanelen op het dak van de fietsenstalling produceren. Op deze zonnere dag staat hij

rond het middaguur op 52,8 kilowatt. Het bracht Von Harras op de gedachte om voor de officiële opening van het gebouw iets dergelijks te doen. Ze liet een energieopwekkende dansvloer uit Rotterdam komen, waar leerlingen op dansten tot ze voldoende energie hadden opgewekt (1000 watt) om een confettikanon te activeren.

Kritiek

"Er is wel kritiek geweest dat dit gebouw meer op een kantoor lijkt dan op een school", zegt Von Harras. "Maar dat komt vooral omdat er nog maar weinig lokalen zijn. We werken nu veel meer met grote ruimten, die zijn ingericht met verschillende soorten meubilair, zodat leerlingen in grote of kleinere groepjes kunnen werken. Dit past bij de nieuwe manier van leren in het mbo. Sommige docenten moesten daar aan wennen, maar ik vind het prettig werken, je hebt meer contact met collega's."

'Het is vooral een kwestie van durven'

“Met alle aandacht voor duurzaamheid is dit een geweldige gebouw om in te werken en studeren.”

Ook in haar lessen besteedt Ira von Harras veel aandacht aan milieu, energie en duurzaam leven. “Mijn vak LLB gaat onder meer over het ontwikkelen van goed burgerschap. Ik wil graag dat mijn studenten zich bewust worden van hun leefmilieu en de mogelijkheden die ze hebben om daar positief aan bij te dragen. Ik hoop dat ze zich ontwikkelen tot kritische consumenten die nadenken bij de keuzes die ze maken. Dat zeg ik niet steeds tegen ze, maar ik probeer projecten te bedenken waarin ze er mee aan de gang gaan. Ik laat ze discussiëren over onderwerpen als fairtrade en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Maar ook heb ik ze een ‘duurzame barbecue’ laten organiseren. Met minder vlees en meer biologische producten, veel salades, minder mayonaise, en vooral niet teveel van alles. Er mocht geen verspilling zijn. Die opdracht vonden ze leuk, en ze gingen goed nadenken over de producten die ingekocht werden.”

Von Harras betreft ook haar collega's van andere vakken bij haar missie. “Op de afdeling Commercieel zetten de leerlingen jaarlijks miniondernemingen op. Het leek mij een goed signaal om ondernemingen te laten werken met een duurzaam product. Dat idee is overgenomen. Dit jaar hebben de miniondernemingen onder meer ecotassen verkocht, en een klokje dat loopt op water in plaats van batterijen. Op die manier laat je jongeren nadenken over duurzame producten.” Bij het management van ROC Zeeland vindt Von Harras

waardering voor haar ideeën. ROC Zeeland is lid geworden van Global 10:10. In dat project verplichten deelnemende scholen en bedrijven zich om in 2010 te beginnen met een forse reductie van de CO₂-uitstoot, tenminste drie procent per jaar. “Voor de meeste scholen en universiteiten is tien procent ambitieus, maar vaak zal het toch haalbaar blijken. Pluk eerst het laaghangend fruit: stop de verspilling, vergroot de efficiency en stap over op duurzame energie”, geeft het project 10:10 aan. “Uiteindelijk gaat het erom alles te doen wat mogelijk is, maar ook om erachter te komen wát er allemaal mogelijk is.” Dat sluit precies aan bij de ideeën van Von Harras.

Klimaatreis

De jonge docent is nog voortdurend bezig haar kennis van de duurzame maatschappij te versterken. Daarom is ze ook op eigen initiatief naar de grote klimaatconferentie in Kopenhagen

geweest. Von Harras: “Daar heb ik veel lezingen over klimaat en milieu bijgewoond. Waanzinnig interessant. De hele sfeer daar was ook zo inspirerend. Voor mij was dit echt wat je noemt ‘a life-changing experience’. Het leefst zou ik willen

dat mijn studenten hier op school ook iets dergelijks kunnen ervaren. Iets waardoor ze de aandacht voor duurzaamheid de rest van hun leven zullen meenemen en doorgeven aan anderen met wie ze werken én aan de volgende generatie.”

Hoe ze zo iets wil bewerkstelligen? Von Harras heeft er wel

“Een klimaatreis als life-changing experience”

"Het liefst zou ik willen dat mijn studenten de aandacht voor duurzaamheid de rest van hun leven zullen meenemen en doorgeven aan anderen met wie ze werken."

ideeën over. "Ik zou heel graag een klimatreis organiseren voor mijn leerlingen. In plaats van een cultuurreis naar Parijs, zou ik bijvoorbeeld naar een afkalvende gletsjer of naar een zonnepanelenproject in de woestijn gaan. Of het lukt, dat weet ik nog niet. Maar misschien kunnen we in samenwerking met bijvoorbeeld de Hogeschool Zeeland iets realiseren."

Idealist

De contacten met de Hogeschool Zeeland zijn nog vers. Een direct gevolg van de prijs die Von Harras heeft gekregen. Want tot haar verbazing kreeg deze prijs veel aandacht, niet alleen van de pers, maar ook van andere scholen die zich oriënteren op de mogelijkheden om duurzaam onderwijs te

geven. "Die prijs heeft ongelooflijk veel in gang gezet", vertelt ze. "Alteriel mensen weten mij nu te vinden. Ik denk er daarom over om hier in Zeeland een 'CleanDrinks-netwerk' op te gaan richten. Elders in het land bestaan al een paar van dit soort netwerken van enthousiaste mensen die zich bezighouden met duurzaamheid, zowel binnen als buiten het onderwijs. Via die netwerken kunnen we elkaar stimuleren en scherp houden. Daar zit veel kracht."

Von Harras, die tot voor kort nog in het vmbo werkte als leraar Nederlands, vindt zichzelf een idealist. Maar tegelijk geeft ze aan dat het voor de huidige lichte mbo-studenten ook gewoon nodig is om op de hoogte te zijn van alle mogelijkheden van duurzaam werken. Von Harras: "De maatschappij verandert, bedrijven gaan zich steeds meer richten op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Onze studenten gaan daar later werken. Zij moeten dan voorbereid zijn, ervan afweten en hun eigen kennis meenemen naar het bedrijfsleven. Er is de laatste jaren in het westen al veel gedaan voor het milieu. Denk aan het gat in de ozonlaag en de foelaten in het oppervlaktewater, die zijn inmiddels onder controle. Nu ligt de aandacht bij CO₂-uitstoot, kunstmest en overbevissing. Die onderwerpen passen prima in mijn lessen die immers een stukje maatschappijleer omvatten. Daarbij wil ik vooral insteken op maatschappelijke betrokkenheid. Ik denk dat de dimensie 'People' van de drie P's van duurzaamheid – People, Planet en Profit – soms wordt onderschat. Economen kijken vooral naar de Profit: de geldbesparing, die vaak ook te bereiken is met duurzaam gedrag. Maar ik wil mijn studenten laten zien dat het belangrijk is om rekening met elkaar te houden, je in te leven in een ander. Bij duurzaam leven gaat het erom dat ook de volgende generatie nog wat heeft." ■

Netwerken over duurzaamheid

De Kenniskring Duurzaam MBO is opgericht om het begrip duurzame ontwikkeling onder de aandacht te brengen van het Middelbaar Beroeps onderwijs. De Kenniskring heeft daarvoor een informatieve website ingericht, www.duurzaammbo.nl, waar veel praktische instrumenten te vinden zijn. Ook wordt elk jaar een symposium georganiseerd. In juni 2010 gebeurde dat voor de vijfde keer. De Stichting voor Duurzame Ontwikkeling in het Hoger Onderwijs (DHO) lanceerde op 8 juni het nieuwe, interactieve Platform Duurzaam Onderwijs (Plado). Deze online community brengt mensen en expertise uit het veld samen met professionals uit het hoger onderwijs. "Het zijn de politici van morgen die door het onderwijs van vandaag de noodzaak en de mogelijkheden van duurzaamheid zullen zien", aldus DHO. Op Plado.nl kunnen mensen die bezig zijn met duurzaamheid elkaar vinden, discussies aangaan en kennis delen. Andere netwerken zijn 10:10 Global en Clean Drinks. Kijk op www.1010global.org en www.cleandrinks.com.